

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/112265,I-nie-oddalysmy-Krzyza-Spektakl-w-Arce-Pana-w-Krakowie.html>
2022-06-27, 07:23

„I nie oddaliśmy Krzyża...”. Spektakl w Arce Pana w Krakowie

W kościele Matki Bożej Królowej Polski w nowohuckich Bieńczycach w Arce Pana zaprezentowane zostało misterium-oratorium zatytułowane „I nie oddaliśmy Krzyża...”. IPN był partnerem przedsięwzięcia.

Przed spektaklem wyemitowany został film pt. „Karły”, wyprodukowany przez IPN.

W tym roku minęło 60 lat od głośnych wydarzeń, które przeszły do historii jako obrona Krzyża Nowohuckiego. 27 kwietnia 1960 r. mieszkańcy najmłodszej dzielnicy Krakowa – w zamyśle komunistów „miasta bez Boga” – zaprotestowali przeciwko próbie usunięcia przez władze krzyża, stojącego u zbiegu ulic Marksa i Majakowskiego. Nowohucki protest był największym tego rodzaju zdarzeniem w okresie PRL, wywołanym głównie na tle religijnym.

Misterium oratoryjne z elementami dramatycznymi, zatytułowane „I nie oddaliśmy Krzyża...”, opowiada o tych wydarzeniach. Jego bazą są teksty biblijne (w tym psalmy), fragmenty wspomnień uczestniczek wydarzeń sprzed 60 lat, „Stabat Mater”, fragmenty dzienniczka św. Faustyny, staropolskie pieśni religijne, relacje i kłamstwa komunistycznej propagandy.

Bohaterkami misterium są kobiety, które spontanicznie podjęły się obrony krzyża. Mieszkanki Nowej Huty z dziećmi na rękach, z wózkami, z bańkami na mleko i siatkami na zakupy. To one stanęły na czele buntu przeciwko komunistycznej władzy i powstrzymały demontaż krzyża.

Obsada: Justyna Baran, Katarzyna Dłużniewska, Monika Gębala, Katarzyna Gazdowicz, Marta Florek, Iwona Konieczkowska, Maria Kubaszek, Katarzyna Radwańska, Krzysztof Drozdowski, Piotr Piecha, Artur Pierściński.

Wystąpili: Chór św. Michała, Chór Ad Caelum.

Muzyka: Waldemar Gołębski

Scenariusz i reżyseria: Jarosław Czyżewski

Kostiumy: Dorota Morawetz

Obrona Krzyża Nowohuckiego

W czasach stalinowskich władze usiłowały uczynić z Nowej Huty wzorcowe, komunistyczne miasto. Jednak po październikowej odwilży wydały wstępną zgodę na budowę pierwszego

kościół w dzielnicy, u zbiegu ulic Marksa i Majakowskiego. W tym właśnie miejscu stanął drewniany krzyż. Kres gomułkowskich reform i zaostrzenie kursu wobec Kościoła sprawiły, że po trzech latach zgodę na kościół w Nowej Hucie cofnięto.

27 kwietnia 1960 r. robotnicy przystąpili do demontażu krzyża, ale w jego obronie stanęli mieszkańcy Nowej Huty. Protest, który przerodził się w kilkunastogodzinne walki uliczne, zakończyła brutalna akcja milicjantów i oddziałów ZOMO. Raniono co najmniej sześć osób, zatrzymano blisko 500, a władze skonfiskowały pieniądze zbierane przez mieszkańców dzielnicy na budowę świątyni.

Prawie 90 osób sądy skazały na kary od sześciu miesięcy do pięciu lat więzienia, prawie 120 zostało ukaranych przez kolegia ds. wykroczeń grzywnami, a cztery inne – jedno- i dwumiesięcznymi aresztami. Kilkudziesięciu ludzi zwolniono z pracy.

Dzięki staraniom metropolity krakowskiego kard. Karola Wojtyły w 1967 r. w Nowej Hucie rozpoczęła się jednak budowa pierwszej świątyni – kościoła Arka Pana. W miejscu oddalonym od pierwotnego o kilkaset metrów. 27 kwietnia 1991 r. nazwę ul. Majakowskiego zmieniono na Obrońców Krzyża.

Materiały edukacyjne krakowskiego IPN

[Infografika historyczna](#)

[Polowanie na obrońców krzyża](#)